

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj X.

V saboto 15. maja (poznoživna) 1852.

List 39.

Lanéne in ogeršične preše — dober gnoj in dobra živinska piča.

(Konec.)

Kako s prešami gnojiti?

Na Saksonskim, če njive le s samimi prešami gnojé, vzamejo na oral (joh) 12 do 16 centov ogeršičnih preš; na teški zemlji več, na lahki manj, zato ker se v teški zemlji preše bolj počasi sperstené, v lahki hitreje. Zato pa tudi preše v teški zemlji delj časa teknejo in vselej dobro gnojé, če le vreme prvi čas po setvi presuho ni.

Za zlo močirne kakor tudi za zlo suhe njive in senožeti pa niso preše dobre.

Da jo tedaj kmetovavec vselej dobro zadene, je prav, da preše z navadnim gnojem pomeša, da tako hitreje sperstené. Dobro je tudi, ako senožeti gnojiš, preše skakošno perstjo zmešati, zlasti če še le spomlad gnojiš.

Na vprašanje: katerim sadežem preše nar bolj teknejo? odgovoré skušnje, da se vsim dobro priležijo, ker njih obstojni deli (gnjilec, fosforna kislina in kali) so ravno nar tečniši vsacimu sadu. Na Saksonskim so se preše ravno tako dobro za žita, kakor za travo, za oljate rastljine kakor za krompir itd. poterdile. Če bi se pa le vprašalo: za kateri sad so preše vunder nar boljši? zamoremo odgovoriti, da za lan, ogeršico in vse oljate rastljine.

Na Angleškem sejejo sème s somletimi prešami vred s sejavnico.

V Belgii pomočijo preše v gnojnico, da se raztopé in enmalo nagnijejo, in tako gnojnico polivajo potem po njivah. Ta zmes njivam kaj dobro tekne in že v prvem letu nar več zda; — Belgianu pa je tudi le zato mar, da se mu gnoj že v prvem letu splača, in ne terja, da bi za več let teknil, ker on vsako leto vnovič gnoji, da si vsako leto obilno pridela. Pa tudi skoraj ni popisati, kako obilni so pridelki po takim gnoji, kteriga „flamenski gnoj“ imenujejo, in ki krog in krog kot nar boljši gnoj slovi.

Od goljufije, preše ponarejati in pokvariti, se še dosihmal ni nič slišalo; če bi se pa vunder kdo bal pokvarjenih preš kupiti, naj si jih za skušnjo nekoliko odvaga in sožgè. Po dobrih prešah ne ostane več kot k večimu dvanajstina (dvanajsti del) pepéla. Po primešani ilovci, pesku, apnu, pepélu itd. bo več pepéla ostalo, ker te reči ne zgorijo in tako goljufijo razodenejo.

Kmetijske skušnje.

(Zemljo, kjer je sočivje vsajeno, z apnam poštupati), se mi je pri mojih skušnjah prav dobro skazalo; pridelani fižol je bil veliko lepši od sèmena, in je 14 dni prej dozoril, kot tisti, kteriga zemlje nisim poapnil. Ravnal sim pa takole: 14 gred svojiga verta sim z navadnim visocim fižolam nasadil; ko je vès 5 ali 6 pavcov visok zrasel, sim polovico (7 gred), preden smoga kolili (količe dali), z apnam, ki je na zraku razpadlo in ni vgašeno bilo, tako potresti dal, da je bila perst vsa bela; potem sim fižol okopati in apno s perstjo dobro zmešati dal; to se je zgodilo 27. rožnika. Ko je fižol rastel, nisim na poštupanem vidil, da bi bil kaj bolj rastel od nepoštupaniga, dozoril je pa 14 dni poprej kot nepoštupani, kar je lansko jesen, ko nam je zgodnja slana in zima silno nagajala, velik dobiček bil. Tudi na močirji se mi je ta apnitev pri fižolu in tursici dobro poterdila; kaj lep in čverst je bil obojni sad; škoda le, da ga je ondi prezgodnja slana zamorila. Kdor pa svoje pridelke apni, naj stori to v suhim vremenu, scer se apno vgaši in ob svojo moč pride; naj apni le na taki zemlji, ki že sama po sebi ni apnjena; naj razmele apno v drobno moko, da več izdá.

J. Pajk.

Nekaj o slovenskih pesmih.

Vsak narod ima svoje petje. Med nar mičniši petje se zamore brez enostranosti slovensko šteti že za voljo glasa svojih besedi, ki niso terde in s soglasniki preobložene kot marsikteriga družiga jezika, pa tudi niso premehke. Slovenska beseda zedinjuje v sebi krepkost in pa čudno mičnost, in je torej za govorništvo in pevstvo silno prikladna.

Pesem v slovenskim duhu in pa v slovenski meri zloženih imamo vsaciga obzira, za cerkev, za pošteno dobro voljo, in za mnoge razmere vesele in žalostne v človeškem življenji, pri svatovšinah, pri merliču, koledniške itd. Priprosti kmetje bolj v stranéh od poptujčanih trgov, mest in cest oddaljšani, po hribih in med hribi jih še imajo povsod lepo zalogo, in jih pri taci okoljšinah čversto in krepko pojéjo, da se omikani poslušavec, ki je po mestih za plačilo péti slišal, čuditi mora. Človeka zares nadzemeljsko čutje prešine, to združeno petje v prečudnim soglasji slišati.

Od več strani pa se hoče to lepo veselje slovenskiga naroda kèrhati. Godci nam narbolj lepoto narodskiga petja kazíjo. Učíjo se brenkati in piskati po nemških ali laških napevih (vižah); stare častitljive pesmi našiga naroda v nepristrano obleko ptujih jezikov silijo, in tako petje je potem nevživna čorba, po eni